

Vilanova

Santa Maria d'Oló

Ubicació

Comarca: Moianès
Lloc/Adreça: Sector nord-est del terme municipal
Emplaçament Ctra. de servei paral·lela a l'Eix Transversal (BP-4313), al km.16,5 camí sud 400 m
Alçada: 673

Coordenades:

Latitud: 41.89132
Longitud: 2.08192
UTM Est (X): 423837
UTM Nord (Y): 4638117

Classificació

Número de fitxa 08258 - 136
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Segle XI-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Número inventari Sí: IPA 17157
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 08258A010001220000AM
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dv., 31/01/2020 - 01:00

Descripció

Masia de dimensions força grans, d'origen medieval, que està emplaçada juntament amb l'església romànica de Sant Jaume de Vilanova en un petit altiplà anomenat avui Pla del Vent. El conjunt és força ampli i consta d'un cos residencial de planta irregular (de planta baixa és un pis i golfes) que té adossats cossos diversos cap al nord-est (un dels quals comunica amb l'església, de planta circular) més un conjunt de pallissa i coberts a ponent i altres coberts al sud. El nucli originari de la casa era en aquest primer cos, que primitivament era més baix (es pot apreciar perfectament la marca de l'antiga teulada a dues vessants) i també més estret. L'any 1798 (segons una inscripció) la casa es va sobrealçar amb el pis de les golfes. No està clar si es va eixamplar també cap a la dreta o bé aquesta part és posterior. Probablement també en aquest segle XVIII la casa es va allargar cap a llevant, de manera que va quedar adossada a l'església. Al nord-est hi ha un cos molt llarg, que compta amb una àmplia terrassa, que és una construcció ja del segle XIX o començament del XX. La façana principal de la casa, orientada vers ponent, presenta una distribució no gaire regular, fruit d'aquestes ampliacions. Té un portal rematat amb arc escarser adovellat i finestres de diferent tipologia. Majoritàriament són amb llindes i brancals de pedra, incloent-hi una llinda on s'insinua un arc conopial, característic del segle XVI. A l'angle sud-est la casa té una galeria amb tres arcs rebaixats de maó que, tal com hem dit, sembla ja força tardana. Tots els murs són a pedra vista, i el parament de les parts més antigues és fet amb carreus més o menys escairats i disposats en filades.

Observacions:

Inclusa al Catàleg de masies i cases rurals en sòl no urbanitzable de Santa Maria d'Oló amb el num. 66 (Pla Especial Urbanístic 2011). L'edifici presenta les següents inscripcions: Llinda de la façana de ponent: Jaume Vilanova 1798 Llinda de la façana de ponent: J S 1933

Història

El lloc de Vilanova, dins del terme del castell d'Oló i de la parròquia de Santa Maria d'Oló, apareix documentat l'any 1093. Les primeres notícies són de l'església de Sant Jaume de Vilanova, que és una construcció romànica de finals del segle XI o principis del XII. L'any 1175 s'esmenta en el testament d'Arnau d'Oló, pertanyent a la família dels senyors del castell d'Oló. També hi ha altres referències, sobretot deixes de la Cúria Fumada de Vic, entre 1243 i 1372. Després sembla que devia quedar fora de culte. Cal dir que dins l'heretat del mas Vilanova hi havia una altra església: Sant Pere de Vilanova. Apareix documentada el 1063, i novament el 1206 juntament amb Sant Jaume, i al segle XIV se'n perd el rastre. Des d'aleshores devia quedar abandonada. Les restes d'aquesta església van ser identificades entorn de 1990, quan es preparava el llibre "Oló, un poble, una història", i més o menys la notícia es recull en aquesta publicació (PLADEVALL, 1991: 197) i en la Catalunya Romànica (BENET i altres, 1984: 394). Actualment es pot confirmar plenament la seva existència. Segons la gent de la zona, el lloc on es troben les ruïnes es coneixia com el Serrat o el Turó de Sant Pere. Pel que fa al mas, en coneixem les primeres notícies al segle XIV, tot i que devia ser força anterior. En un llistat dels veïns que es reuniren per tractar de la redempció dels drets senyorials del terme d'Oló el 1394 hi consta Pere de Vilanova; cal suposar que era el cap de casa en aquest moment. Més tard, en el fogatge de 1553 hi consta Pere Puig Vilanova, de la parròquia de Santa Maria d'Oló. Podria tractar-se d'un pubill de cognom Puig que havia entrat recentment al mas. Tal com hem dit, al segle XVIII (tal vegada entorn de 1798) el mas s'engrandí notablement i va quedar adossat a l'església. Tal com ens informa la inscripció de la llinda, el 1798 la família Vilanova continuava al front del mas, i llavors l'hereu era Jaume Vilanova. Al segle XIX la masia va continuar creixent. En una revisió dels límits parroquials que es va fer en aquesta època el mas i l'església (que llavors estava sense culte) van passar de la parròquia de Santa Maria d'Oló a la de Sant Feliu de Terrassola. Ja al segle XX, el

1931 Jaume Peyrí, catedràtic de la facultat de medicina, va adquirir el mas Vilanova i va restaurar la capella de Sant Jaume, que havia estat destinada a cort de porcs. La restauració fou encarregada al prestigiós arquitecte i arqueòleg Josep Puig i Cadafalch, que també va dissenyar la torre residencial que es troba uns 300 metres al sud. El 1933 la capella fou oberta novament al culte i se'n celebrà un hipotètic mil·lenari, ja que hom suposava que s'havia construït l'any 1033, tal com ha quedat inscrit en una llosa. A la mort del doctor Peyrí la propietat passà a Manel Font, un ric industrial cotonaire que estava casat amb Roser Gorina i, per tant, era el gendre de Joan Gorina, el ric propietari de Rocabrera. Posteriorment, Vilanova fou propietat de Manuel de Sanllehí. En aquesta època l'heretat era molt més gran, i incloïa la Rovirassa, la Benfeta i la Torre de Vilanova. Després de la mort de Sanllehí els seus hereus van segregar la propietat per vendre-la en quatre peces separades el 1999. Pel que fa a l'església, des del 1936 es trobava fora de culte, però l'any 1971 fou objecte d'una neteja i ara torna a tenir culte. Al mas Vilanova s'hi va celebrar el 1973 per primera vegada la festa ara coneguda com la Diada del Soler, que inicialment era una trobada de pares i nens del Moviment Júnior i amb el temps ha esdevingut oberta a tothom. Es feia una arrossada i una missa de camp a l'església de Sant Jaume. El 1979 la trobada es va traslladar a la masia del Soler.

Bibliografia

BELLPUIG, Josep (1982-2007). Escrits sobre Sant Feliu de Terrassola (treball inèdit), p. 38. BENET, Albert; JUNYENT, Francesc; MAZCUÑAN, Alexandre (1984). "Sant Jaume de Vilanova", Catalunya Romànica, vol. XI "El Bages", Barcelona, Fundació Enciclopèdia Catalana, p. 393-395. DOMÈNECH, J (1934). "Sant Jaume de Vilanova del Pla", Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya, núm. 465, Barcelona, p. 68-70. FERRER, Llorenç; PLADEVALL, Antoni i altres (1991). "Oló als temps medievals", "Època moderna i contemporània", Oló, un poble, una història. Associació Castell d'Oló, Santa Maria d'Oló, p 73, 107, 192, 197-198. GÜELL SABATA, Àngela (1988). "Santa Maria d'Oló", Història del Bages, Manresa, Parcir Edicions Selectes, p. 472. OLANETA MOLINA, Juan Antonio (2014). "Iglesia de Sant Jaume de Vilanova", "Iglesia de Pere de Vilanova", Enciclopedia del Románico en Barcelona (vol. II). Fundación Santa Maria La Real; Centro de Estudios del Románico, Palencia, p. 1071-1074. PLADEVALL, Antoni (1971). "Capelles i Santuaris del bisbat De Vic. Sant Jaume de Vilanova", Hoja Diocesana, núm. 3152, Vic 12 de setembre de 1971. SOLÀ BACH, Sebastià (2011). Pla Especial Urbanístic del Catàleg de masies i cases rurals en sòl no urbanitzable. Municipi de Santa Maria d'Oló, fitxa núm. 66. VIGUÉ, Jordi (1975). Les esglésies romàniques catalanes de planta circular i triangular, Artestudi Edicions, Barcelona, p. 165-186.

